

תורה שבעל-פה

דינים ומבוא לתושבע"פ
יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעה וחצי.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה שני פרקים.

פרק ראשון	—	(14x5)	—	70 נקודות
פרק שני	—	(10x3)	—	30 נקודות
סה"כ	—			100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

ב ה צ ל ח ה !

המשך מעבר לדף ◀

ה ש א ל ו ת

פרק ראשון (70 נקודות)

ענה על חמש מהשאלות 1-6 (לכל שאלה — 14 נקודות).

1. מבוא לתושבע"פ

- א. נטילת לולב בימי חול המועד סוכות היא תקנה של רבן יוחנן בן זכאי. הברכה על נטילת לולב היא: "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו על נטילת לולב". מהו הקושי בנוסח זה של הברכה, ומהי התשובה על קושי זה? (6 נקודות)
- ב. מדוע נתן ה' לחכמים סמכות בלעדית לפסוק הלכה על פי פרשנותם לתורה, ולא אפשר לכל אדם מישראל לקיים את מצוות התורה לפי הבנתו? (4 נקודות)
- ג. ציין תחום יָדע אַחַד של "מכוני מחקר תורניים" הפועלים בימינו, והדגם מן התחום שצינית שאלה אַחַת שמכונים אלה עוסקים בה. (4 נקודות)

2. זהירות בדרכים

- א. הרמב"ם כתב: "ויש הורג בשגגה ותהיה השגגה קרובה לזדון". הסבר את המקרה, כתוב את דין ההורג, ואת הטעם לדין. (6 נקודות)
- ב. אדם נהג במכונית, נרדם בנסיעה וגרם לתאונה קטלנית. פרט את דעותיהם של שני פוסקים בנוגע להגדרת הנהג שנרדם, ונמק את פסיקותיהם. (8 נקודות)

3. הלכות כשרות

- א. תנור שהכינו בו מאכלי חלב, אין להשתמש בו להכנת מאכלי בשר. נמק הלכה זו, וכתוב כיצד ינהג אדם שבכל זאת רוצה להכין בתנור מאכלי בשר אחרי שהוכנו בו מאכלי חלב? (6 נקודות)
- ב. מאכל פרווה (=סתמי) התבשל בכלי בן יומו שיש בו שאריות בשר — (1) הסבר את המושג "כלי בן יומו". (2) פרט אם לאחר אכילת מאכל הפרווה (=סתמי) נדרשת המִתְנָה, כפי שנדרשת לאחר אכילת בשר. (5 נקודות)
- ג. אדם אכל ארוחה בשרית ולאחר זמן־מה רצה לשתות חלב, אולם אינו זוכר אם עבר זמן ההמתנה לפי מנהגו — כיצד ינהג? נמק. (3 נקודות)

4. הלכות בין אדם לחברו

- א.** יש איסור להכות כל אדם, אבל המכה את בנו עובר על איסור נוסף.
 מהו האיסור הנוסף, ומדוע איסור זה חל דווקא על אדם המכה את בנו? (4 נקודות)
- ב.** המצלמה החדשה של יעקב נגנבה. לאחר זמן־מה גילה יעקב שמצלמתו בידי אברהם, ושאברהם קנה אותה מגנב ידוע ומוכר. יעקב לקח את המצלמה מאברהם.
 קרא את הדו־שיח ביניהם:
אברהם: "יעקב, החזר לי את המצלמה שקניתי וּתבע את הגנב בבית דין".
יעקב: "אברהם, זו המצלמה שלי! אתה הוא שצריך לתבוע את הגנב בבית דין!".
 לפי הדין, מהי העמדה הנכונה בוויכוח? נמק. (4 נקודות)
- ג.** (1) מדוע אסור לקחת חפץ מאדם אחר בלי רשותו, אף אם הלוקח מתכוון להחזיר את החפץ?
 (2) למי מותר לקחת חפץ מאדם אחר בלי רשותו, מתוך כוונה להחזיר את החפץ.
 כתוב מדוע מותר לו לנהוג כך.
 (6 נקודות)

5. הלכות שבת – בישול

- א.** (1) הסבר את הכלל "אין בישול אחר בישול" בנוגע למאכלים מוצקים. הדגם יישום של כלל זה.
 (2) יש פוסקים שסוברים שכלל זה חל רק על מאכלים מוצקים, ולא על תבשילים נוזליים. הסבר את סיבת ההבדל בין דין "בישול אחר בישול" של מאכלים מוצקים ובין דין "בישול אחר בישול" של תבשילים נוזליים.
 (8 נקודות)
- ב.** אדם שנוהג כדעה מחמירה בעניין חימום תבשיל נוזלי, מתארח אצל אדם שנוהג כדעה מקלה בעניין זה.
 (1) האם האורח רשאי לאכול את התבשיל הנוזלי, אם המארח חימם מרצונו את התבשיל הנוזלי? נמק.
 (2) האם האורח רשאי לבקש מהמארח לחמם בעבורו את התבשיל הנוזלי? נמק.
 (6 נקודות)

6. הלכות שבת – בורר

- א. (1) תאר את הפעולה של המלאכות האלה: 1. "דש". 2. "זורה".
(2) תולדה של מלאכת "דש" היא "מפרק". כתוב דוגמה אחת לאיסור "מפרק".
(5 נקודות)
- ב. כתוב מדוע אין עוברים על איסור "דש" בעשיית הפעולות האלה בשבת:
(1) הוצאת שעועית מתרמיל שראוי למאכל.
(2) פיצוח אגוזים.
(3) קילוף שקד אחד מקליפתו הירוקה ואכילתו, ואחר כך קילוף שקד נוסף ואכילתו.
(9 נקודות)

המשך בעמוד 5 ◀

פרק שני (30 נקודות)

ענה על שלוש מהשאלות 7-10 (לכל שאלה – 10 נקודות; סה"כ – 30 נקודות).

7. תשובה

- א. (1) הרמב"ם ציין כמה רכיבים בתהליך התשובה. פרט שלושה רכיבים.
- (2) "התשובה לא אמורה להניע אותנו לקיים עוד מצווה אחת או לקנות אתרוג מהודר יותר".
(הרב עדין שטיינזלץ)
- אם כן, מהי התשובה על פי הרב שטיינזלץ?
(6 נקודות)
- ב. תלמידי כיתה י"ב החליטו להפעיל בבית הספר מזנון, ובכסף שירוויחו מן המכירות לממן את הטיול השנתי. אחד התלמידים התנדב לנהל את המזנון. התלמיד עבד במסירות והשקיע מזמנו וממרכו, ובתמורה לקח לעצמו מעין משכורת מכספי המכירות.
- מדוע התלמיד חייב להחזיר את הכסף, ובאיזה תנאי ייתכן שיהיה פטור מלהחזיר את הכסף?
(4 נקודות)

8. תקנת יום העצמאות

- א. (1) "וַיִּהְיֶה זֶה... תִּיקְנוּ לָהֶן לְיִשְׂרָאֵל, שִׁיהוּ אוֹמְרִין אוֹתוֹ... עַל כָּל צָרָה וְצָרָה שֶׁלֹּא תִבּוֹא עֲלֵיהֶן".
(פסחים ק"ז, ע"א)
- כתוב מי הם שתיקנו את אמירת ההלל, והדגם יישום לתקנה זו המקובל על עם ישראל כולו מאז ימי בית שני ועד היום.
- (2) החתם סופר פסק שציבור או יחיד יכולים לקבוע יום טוב לציון נס שנעשה להם, אולם הגביל את פסיקתו לנס מסוג מסוים.
- מהו סוג הנס, ומהו הנימוק של החתם סופר להגבלת פסיקתו?
(6 נקודות)
- ב. הסבר מדוע ראוי לומר הלל וברכת "שהחיינו" דווקא ביום שבו הוכרז על הקמת מדינת ישראל.
(4 נקודות)

9. הלכות כשרות

- א. על תוויית של חבילת בשר קפוא נכתב: "כשר ומוכשר". הסבר את הכתוב. (4 נקודות)
- ב. אדם אכל תפוח ובזמן האכילה יצא דם מפיו.
- (1) כיצד עליו לנהוג בדם שבתוך פיו? נמק.
- (2) כיצד עליו לנהוג בתפוח המוכתם בדם, אם ברצונו להמשיך לאכול ממנו? נמק.
- (6 נקודות)

10. הלכות שבת — בורר

- א. כתוב ונמק את הדין של שתיים מן הפעולות האלה, הנעשות בשבת:
- (1) פתיחת ברז מים שמסננת מורכבת עליו.
- (2) שפיכת הנוזל מתוך קופסת שימורים של מלפפונים חמוצים.
- (3) הוצאת חולצה מתוך ערמת כביסה בליל שבת כדי להכינה לשבת בבוקר.
- (5 נקודות)
- ב. יש מחלוקת בין הפוסקים אם מותר בשבת לקלף תפוח במקלף. נמק את שתי הדעות.
- (5 נקודות)

בהצלחה!